
PUT U UZBEKISTAN TOMISLAVA MARIJANA BILOSNIČA

Božica Pažur, Zagreb

Više je poveznica kojima putopisno djelo Tomislava Marijana Bilosnića dodiruje razloge svoje prezentacije na Danima Franje Horvata Kiša,^{*} prije svega u jednoj od bitnih karakteristika Bilosnićeve putopisanja – a ta je s polazištem u nekom od kulturoloških događanja. Druga je u samoj srži ideje naše žanrovske manifestacije kako nas putopisi, općenito, povezuju mjerom svoga estetskog kontinuiteta s kanonima hrvatske književnosti, s jedne strane, tronarječnom zbiljom hrvatskoga kulturološkog prostora, s druge, te vrlo značajnom idejom i misijom o univerzalnim vrednotama zavičajnosti. Ovaj treći postulat spontano se kulturološki naslanja na mudrosnu izrijeku Zvana Črnje – danas već zamalo slogan – “zavičaj kao mjera svijeta”. Posvetno obraćanje najnovije, ili jedne od najnovijih “TMB-ovih” knjiga (u nakladi 3000 godina ZaDar) uputio je autor upravo Zvanji Črnji, “književniku, kulturologu, publicistu, puntaru Istre, autoru zavičajnih, nacionalnih i univerzalnih tema”. Tomislav Matijan Bilosnić (TMB) sam će nam objasniti izvanknjiževne razloge takve posvete.

U osam poglavlja strukturiranoj knjizi - s krešendom u onom završnom *Umjesto kraja /Pejzaž bujan i surov/* i završnom rečenicom “Krenuti mi je dalje” - zanimljiva je ritamska i metaforička stilizacija naslova (*Bijelo paperje s lišća, Fergana, zemlja bijelog zlata, Potres koji je rastvorio i stvorio grad, Grad koji se istodobno i raspada i gradi*), kao i ona gnomska: “Alah je izmislio i sutra, kako se danas ne bi trebali žuriti nigdje”; “Sretan je čovjek koji se odriče ovoga svijeta prije nego se svijet odrekne njega”...

Put u Uzbekistan, knjiga s 25 putopisa objavljenih 40 godina po njihovu nastanku i ostvarenu putovanju – uz književno-estetske osobitosti autora, hōda

* Knjiga putopisa T. M. Bilosnića *Put u Uzbekistan* (3000 godina ZaDar, 2018.) predstavljena je na gostujućoj *Tribini Kajkavskoga spravišča* u sklopu 12. dana Franje Horvata Kiša u Loboru.

njegove rečenice kao literarne, slikovne ritmizacije koraka, ujedno i oglednih vrednota putopisne književne vrste – pruža nam dodatnu vrijednost. I to vrijednost književnog i povijesnog “retrovizora”, svojevrsnog emotivnog, svjetskog vremenskog stroja koji na površinu izbacuje općeljudske, nepobitne konstante, svevremenske poput ove: “kako je čovjek posvuda na isti način vezan za zemlju, za želju za životom, s nadama i strahovima”, pogotovo s osjećajem prepoznavanja izvan vremena stvarnih susreta: “(...) kako se dobrim ljudima uvijek čini kako su se odnekud ranije poznavali. Aman Muhtarov je taj koji shvaća kako tuđe ruke mogu pomoći svakom čovjeku da u nevolji preživi: *‘I meni je neizdrživo bez njih povremeno / i vama je katkad bez ruku mojih nepodnošljivo’*”.

Već sama izvanjska aktualizacija Bilosnićeve knjige, općenito njegovih tekstova, ukazuje na animacijsko-motivacijsku odliku rijetke skrbi za budućeg čitatelja, pripremom njegova putovanja u tekst, ukazuje i na vrsnoću autoreferentnog odnosa spram teksta, na samospoznajne moći njegove analize i sinteze – potvrđene i u ovoj knjizi u *Uvodu (Put dug četrdeset godina)*. Rekli bismo, Bilosniću nisu potrebni ni kritičar, ni teoretičar, ni esejist, ni publicist – sve te kompetencije, uz primarne književne, sažima njegov nadmoćni pripovijedni subjekt, kao što ih i sažima i sâm putopisni žanr. Dopustimo si usporednicu. Kad smo svojedobno pitali Milivoja Slavičeka (usput rečeno, autora čija je jedinstvena i jednostavna pjesnička definicija zavičaja – “tamo gdje me najviše ima” - jedno od citiranih mjesta književne analitike) kad smo ga pitali kako zna da je napisao dobru pjesmu, odgovorio je: “... kao što šuster uvijek zna kad je napravio dobru cipelu i ja znam, siguran sam u svoju pjesmu”. Itekako zna i siguran je i Tomislav Marijan Bilosnić. Samosvijest o tekstu, ovladavanje i mogućom njegovom recepcijom najizražajniji su u ulomku iz Bilosnićeve *Uvoda*, istaknutom na posljednjoj korici knjige, kao pouzdana popudbina svima nama za osiguran užitek u njenom iščitavanju.